

Briselē, 20.10.2014.
COM(2014) 639 final

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Eiropas Progresā mikrofinansēšanas instrumenta īstenošana — 2013. gads

SATURS

1.	IEVADS	3
2.	ĪSTENOŠANA MIKROKREDĪTU SNIEDZĒJU LĪMENĪ.....	3
2.1.	Noslēgtie līgumi	4
2.2.	Finansētās darbības	5
2.3.	Finansējumam apstiprinātie un noraidītie pieteikumi	9
3.	ĪSTENOŠANA MIKROKREDĪTU ŅĒMĒJU LĪMENĪ.....	10
3.1.	Mikroaizdevumu apjoms un galasaņēmēju skaits.....	10
3.2.	Progresu mikrofinansēšanas instrumenta sociālā ietekme un ietekme uz nodarbinātību.....	10
3.2.1.	Nelabvēlīgā situācijā esošu grupu iesaiste	10
3.2.2.	Mazas summas lielai ietekmei	12
3.3.	Atbalstīto uzņēmēju un mikrouzņēmumu sadalījums pa nozarēm un reģioniem	12
4.	PAPILDINĀMĪBA UN SASKAŅOTĪBA AR CITIEM EIROPAS SAVIENĪBAS INSTRUMENTIEM.....	13
5.	SECINĀJUMI UN PERSPEKTĪVA.....	14

1. IEVADS

2013. gadā sākās Eiropas Progresā mikrofinansēšanas instrumenta nodarbinātībai un sociālajai iekļaušanai (“Progresā mikrofinansēšanas instruments”) ieguldījumu perioda otrā puse. Progresā mikrofinansēšanas instrumenta izveidi rosināja Eiropas Komisija (“Komisija”) 2010. gadā, un tas ne ilgāk kā līdz 2016. gada aprīlim turpinās piedāvāt savus produktus mikrokredītu sniedzējiem, lai sekmētu piekļuvi mikrofinansējumam un tā pieejamību Eiropas Savienībā (ES).

Progresā mikrofinansēšanas instruments tika izveidots ar Eiropas Parlamenta un Padomes Lēmumu Nr. 283/2010/ES (“Lēmums”) ar mērķi veicināt mikrofinansēšanu ar plašu instrumentu klāstu, jo īpaši ar garantijām un finansētiem instrumentiem. Tam piešķirts ne vien ES finansējums EUR 105 miljonu apmērā, bet arī papildu EUR 100 miljoni no Eiropas Investīciju bankas.¹ Progresā mikrofinansēšanas instrumentam ir divas daļas: vienas daļas ietvaros mikrofinansēšanas starpniekiem (MFS) tiek sniegtas garantijas, bet otras daļas ietvaros MFS tiek sniegti finansēti ieguldījumi, piemēram, aizdevumi un pašu kapitāls. Abas daļas pārvalda Eiropas Investīciju fonds (EIF).

Šajā ziņojumā tiks aplūkoti Progresā mikrofinansēšanas instrumenta ietvaros 2013. gadā veiktie pasākumi un izmaiņas tā īstenošanā. Vairākums šajā ziņojumā minēto datu ir par situāciju 2013. gada 30. septembrī, bet ir izmantoti arī jaunāki dati, ja tādi bijuši pieejami. Tādējādi vairums aplūkoto 2013. gada izmaiņu attiecas uz laikposmu no 2012. gada 1. oktobra līdz 2013. gada 30. septembrim. Šis izmaiņu apskats ir papildināts arī ar informāciju no pētījuma “Study on imperfections in the area of microfinance and options how to address them through an EU financial instrument” [“Pētījums par nepilnībām mikrofinansēšanas jomā un iespējām tās risināt ar ES finanšu instrumenta palīdzību”] (“Pētījums”)² un vēl nepabeigtā Progresā mikrofinansēšanas instrumenta starpposma novērtējuma (“starpposma novērtējums”)³, kas tiek gatavots Komisijai.

Ziņojuma struktūra atbilst Lēmumā minētajām prasībām, un tas sākas ar informāciju par starpnieku un galasaņēmēju iesaisti. Pēc tam ziņojumā aplūkota Progresā mikrofinansēšanas instrumenta sociālā ietekme un tā papildināmība ar citiem ES instrumentiem. Ziņojuma nobeigumā ir izklāstīta nākotnes perspektīva, tostarp plāns attiecībā uz nākamo finanšu instrumentu, kurš izveidots Nodarbinātības un sociālās inovācijas programmas (*EaSI*)⁴ ietvaros un kura īstenošana sāksies 2014. gada otrajā pusgadā.

2. ĪSTENOŠANA MIKROKREDĪTU SNIEDZĒJU LĪMENĪ

Mikrokredītu sniedzējiem (t. i., publiskām un privātām struktūrām, ieskaitot bankas un nebanku iestādes) ir būtiska nozīme, lai sasniegtu Progresā mikrofinansēšanas instrumenta mērķi – piešķirt EUR 500 miljonus⁵, izsniedzot 46 000 mikroaizdevumu galasaņēmējiem.

¹ Sīkāku informāciju par Progresā mikrofinansēšanas instrumenta nodrošināto finansējumu, produktiem un tā pārvaldību skatiet 2010. gada ziņojumā: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=CELEX:52011DC0195>.

² Autors: *Evers & Jung*: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=12485&langId=en>.

³ Autors: *Ramboll Management Consulting* (vēl nav pabeigts).

⁴ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2013:347:0238:0252:LV:PDF>.

⁵ Šajā summā ir ietverts arī privātā sektora piešķirtais līdzfinansējums un atmaksājumi; skatīt arī 2.2. iedaļu.

Mikrokredītu sniedzēju skaita palielināšanās no 26 sniedzējiem 2012. gadā līdz 40 sniedzējiem⁶ 2013. gadā, ar kuriem noslēgti 54 līgumi, un ģeogrāfiskā tvēruma paplašināšanās ir būtisks pavērsiens šā mērķa sasniegšanai.

2.1. Noslēgtie līgumi

Starpnieku veidi

Mikrokredītu sniedzēju sadalījums ir līdzsvarots (18 nebanku mikrokredītu sniedzēji un 20 bankas), kā sīkāk izklāstīts turpmāk tekstā. Ir arī divas valsts iestādes. Mikrokredītu sniedzēji, ar kuriem līgums ir noslēgts pēc 2012. gada ziņojuma publicēšanas, ir izcelti treknrakstā.

18 nebanku iestādes: *Microstart, Crédal* (BE), *Jobs MFI, Mikrofond* (BG), *Vaekstfonden* (DK), *Microfinance Ireland* (IE), *Créa-Sol, Adie, Initiative France* (FR), *SEFEA*⁷ (IT), *Qredits* (NL), *Inicjatywa Mikro* (PL), *FAER, Patria Credit* (RO), *SKB Leasing* (SI), *Fair Finance, Ezbob, GLE* (UK).

20 bankas: *Société Generale Expressbank* (BG), *Pancretan Cooperative Bank, Cooperative Bank of Peloponnese* (EL), *Caja Rurales Unidas, Colonya Caixa Pollenca, Laboral Kutxa* (ES), *BCC Mediocrati, BCC Emilbanca, Banca Popolare di Milano, BCC Bellegra* (IT), *Cooperative Central Bank* (CY), *Siauliu Bankas* (LT), *Erste Bank* (AT), *FM Bank* (PL), *Millenium BCP, Banco Espírito Santo* (PT), *Banca Transilvania* (RO), *Sberbank banka, Banka Koper* (SI), *OTP banka* (SK).

Divas valsts iestādes: *ICREF*⁸ (ES), *Finnolise* (IT).

Mikrokredītu sniedzēju darbība dalībvalstīs

2013. gadā tika noslēgti 25 jauni līgumi, tostarp 15 līgumi ar mikrokredītu sniedzējiem, kas iepriekš nebija saņēmuši atbalstu no Progresā mikrofinansēšanas instrumenta. Piecus no šiem līgumiem noslēdza ar starpniekiem dalībvalstīs, kurās Progresā mikrofinansēšanas instrumenta atbalsts vēl nebija sniegts: Dānijā, Slovākijā un Apvienotajā Karalistē (trīs starpnieki). Turklāt 2014. gadā paredzēts noslēgt divus līgumus valstīs, kuras pašlaik neietilpst Progresā mikrofinansēšanas instrumenta darbības jomā (Zviedrijā un Horvātijā); tādējādi kopā būs aptvertas 20 dalībvalstis.

Progresā mikrofinansēšanas instrumenta ģeogrāfiskais tvērums 2014. gada 31. martā

⁶ Atjauninātu starpnieku sarakstu skatiet <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=983&langId=lv>.

⁷ Vairāku mikrokredītu sniedzēju jumta organizācija.

⁸ Vairāku mikrokredītu sniedzēju jumta organizācija.

2.2. *Finansētās darbības*

Garantijas

Garantiju nodrošināšanas programma 2013. gadā guva lielus panākumus un turpina piesaistīt lielu interesi. To starpnieku skaits, kam piešķirta garantija, pieaudzis no 12 starpniekiem 2012. gadā līdz 27 starpniekiem 2013. gada beigās. Tā kā pašlaik tiek gatavoti vēl vairāki garantiju līgumi, paredzams, ka ES nodrošinātais kopējais garantiju budžets (EUR 23,8 miljoni (atņemot EIF iekasētās maksas)) tiks pilnībā izlietots līdz 2014. gada beigām.

Finansētie instrumenti

Ir pieejami dažādi finansētie instrumenti⁹, tomēr 2013. gadā tika izmantoti tikai prioritārie aizdevumi. Kopumā tika piešķirti deviņi prioritārie aizdevumi jau esošiem vai jauniem starpniekiem. Šis instruments starpnieku vidū ir daudz populārāks par citiem, jo tas nav tik sarežģīts kā citi instrumenti. Kapitāla ieguldījumiem nepieciešamā ieguldījumu perioda dēļ EIF kopš 2014. gada aprīļa vairs nepiedāvā šo finansēto instrumentu. Tomēr jaunajai *EaSI* programmai (sk. 5. iedaļu) ir īpašs mērķis stiprināt mikrokredītu sniedzēju institucionālās spējas. Kapitāla tipa ieguldījumiem šīs programmas ietvaros būs liela nozīme minētā mērķa sasniegšanā.

Pārskats par Progresā mikrofinansēšanas instrumenta darbībām (2013. gada 31. decembra dati)

Tabulā turpmāk tekstā ir minēts, ka daži starpnieki saņem gan garantiju, gan aizdevumu. Tomēr jānorāda, ka abi instrumenti vienmēr attiecas uz atšķirīgiem portfeliem, t. i., Progresā mikrofinansēšanas instrumenta garantiju nevar piemērot mikroaizdevumiem, kas finansēti ar Progresā mikrofinansēšanas instrumenta aizdevumu. Tabulā arī norādīts, ka daži starpnieki viena un tā paša veida atbalstu saņēmuši vairākkārt. Tā varētu būt gadījumos, kad starpnieki piešķirušī pietiekami daudz mikroaizdevumu, lai tie varētu pieteikties uz jaunu atbalstu

⁹ Sīkāku informāciju par Progresā mikrofinansēšanas instrumenta produktiem skatiet 2010. gada ziņojumā.

(piem., *Microstart*), vai kad viens un tas pats instruments ticis izmantots mikroaizdevumu piešķiršanai dažādu veidu klientiem, tādējādi viens un tas pats instruments attiecas uz dažādiem portfeļiem (piem., *FM Bank* piešķirtā otrā un trešā garantija). *FAER* un *Inicjatywa Mikro* piešķiramais aizdevuma apjoms tika palielināts tāpēc, ka tie bija veiksmīgi īstenojuši Progresā mikrofinansēšanas instrumenta sniegto atbalstu. Arī *Adie* papildus 2012. gada beigās noslēgtajam garantijas līgumam saņēma lielu aizdevumu.

1. tabula. Progresā mikrofinansēšanas instrumenta darbības (2013. gada 31. decembra dati)

(Jaunas darbības ir izceltas treknrakstā)

Dalībvalsts	Starpnieks	Instruments	Atbalsts starpniekam (EUR)
BE	<i>Microstart</i>	Garantija	100 000
		Garantija	200 000
BE	<i>Crédal Société Coopérative</i>	Garantija	300 000
BG	<i>JOBS MFI</i>	Prioritārais aizdevums	6 000 000
		Garantija	200 000
BG	<i>Mikrofond</i>	Prioritārais aizdevums	3 000 000
BG	<i>Société Generale Expressbank</i>	Prioritārais aizdevums	8 500 000
DK	<i>Vaekstfonden</i>	Garantija	200 000
IE	<i>Microfinance Ireland</i>	Garantija	1 400 000
	<i>(First Step)</i>	Garantija	100 000
EL	<i>Pancretan Cooperative Bank</i>	Garantija	900 000
EL	<i>Cooperative Bank of Peloponnese</i>	Prioritārais aizdevums	4 000 000
ES	<i>ICREF</i>	Prioritārais aizdevums	4 000 000
ES	<i>Caja Rurales Unidas</i>	Prioritārais	8 000 000

		aizdevums	
ES	<i>Colonya Caixa Pollenca</i>	Garantija	300 000
ES	<i>Laboral Kutxa</i>	Garantija	800 000
FR	<i>Créa-Sol</i>	Prioritārais aizdevums	1 000 000
		Prioritārais aizdevums	1 000 000
FR	<i>Adie</i>	Garantija	2 300 000
		Prioritārais aizdevums	5 000 000
FR	<i>Initiative France</i>	Garantija	500 000
IT	<i>SEFEA</i>	Prioritārais aizdevums	2 000 000
IT	<i>BCC Mediocrati</i>	Prioritārais aizdevums	3 000 000
IT	<i>BCC Emilbanca</i>	Prioritārais aizdevums	2 000 000
IT	<i>Banca Popolare di Milano</i>	Riska dalīšanas aizdevums	4 000 000
IT	<i>BCC Bellegra</i>	Prioritārais aizdevums	1 300 000
IT	<i>Finmolise</i>	Prioritārais aizdevums	1 000 000
CY	<i>Cooperative Central Bank</i>	Prioritārais aizdevums	4 000 000
LT	<i>Siauliu Bankas</i>	Prioritārais aizdevums	5 000 000
NL	<i>Qredits</i>	Garantija	1 300 000
		Garantija	1 700 000
AT	<i>Erste Bank</i>	Garantija	500 000

PL	<i>Inicjatywa Mikro</i>	Prioritārais aizdevums	3 900 000
		Prioritārais aizdevums	3 200 000
PL	<i>FM Bank</i>	Garantija	800 000
		Garantija	1 300 000
		Garantija	900 000
PT	<i>Millenium bcp</i>	Garantija	300 000
		Garantija	500 000
PT	<i>Banco Espírito Santo</i>	Prioritārais aizdevums	8 800 000
RO	<i>FAER</i>	Prioritārais aizdevums	1 000 000
		Prioritārais aizdevums	1 000 000
RO	<i>Patria Credit</i>	Garantija	1 000 000
		Prioritārais aizdevums	8 000 000
RO	<i>Banca Transilvania</i>	Prioritārais aizdevums	7 500 000
		Garantija	1 700 000
SI	<i>Sberbank banka</i>	Subordinētais aizdevums	8 800 000
SI	<i>Banka Koper</i>	Garantija	600 000
SI	<i>SKB Leasing</i>	Prioritārais aizdevums	9 000 000
SK	<i>OTP banka</i>	Garantija	1 300 000
UK	<i>Fair Finance</i>	Garantija	200 000
UK	<i>EZBOB</i>	Garantija	400 000

UK	<i>GLE</i>	Garantija	900 000
18 dalībvalstis	40 mikrokredītu sniedzēji	54 līgumi	134 700 000*

* Attiecībā uz aizdevumu līgumiem ir ietverts arī EIB ieguldījums.

Finanšu apjomi

Kopējie piešķirumi mikrokredītu sniedzējiem ir EUR 134,7 miljoni (ietverot garantijas ar maksimālo summu EUR 20,7 miljoni), un kopējais ar finansētajiem instrumentiem piešķirtais līdzekļu apjoms ir EUR 60,17 miljoni. Tā tas ir tāpēc, ka līdzekļi netiek izmaksāti uzreiz pēc līguma parakstīšanas un tos var sadalīt vairākās daļās, kuras izmaksā, ja ir izpildīti līguma noteikumi. Kopumā nebanku mikrokredītu sniedzēji maksājumus ir pieprasījuši ātrāk nekā bankas.

Situācija attiecībā uz garantijām ir citāda, daļēji šā produkta veida dēļ. Garantijas tiek izmaksātas atšķirīgi kā finansētie ieguldījumi. Tās var pieprasīt saistību neizpildes gadījumā, un tās attiecas tikai uz daļu no mikrokredītu sniedzēja portfeļa. Līdzīgu iemeslu dēļ kā iepriekšējā gadā¹⁰ pieprasīto garantiju neto summa ir diezgan maza (EUR 1,34 miljoni), no kuras gandrīz 90% pieprasīja *FM Bank* un *Qredits*. Paredzams, ka laika gaitā pieprasīto garantiju neto summa būtiski palielināsies. 2014. gada marta beigās tā bija palielinājusies līdz EUR 2,11 miljoniem.

Sasniegtais sviras efekts

Ar sviras efektu var izskaidrot, kā ar sākotnēju ES finansējumu EUR 100 miljonu apmērā var sasniegt mērķi — izsniegt EUR 500 miljonus mikroaizdevumos¹¹. Pateicoties EIB līdzfinansējumam, līdzekļu apjoms ir palielināts aptuveni divas reizes, un to vēl vairāk palielina mikrokredītu sniedzēju radītais sviras efekts. Lielāko sviras efektu nodrošina garantijas. Otrs visvairāk izmantotais instruments ir prioritārais aizdevums. Saistībā ar šo konkrēto finansējuma veidu ir grūti panākt sākotnējā finansējuma palielināšanu, jo dažkārt starpnieks vienkārši aizdod tālāk Progresā mikrofinansēšanas instrumenta nodrošināto summu. Tomēr pat attiecībā uz prioritārajiem aizdevumiem no dažiem starpniekiem ticis pieprasīts, lai tie palielinātu finansējumu 1,5 vai divas reizes, bet izņēmuma gadījumos — pat piecas reizes. Saskaņā ar EIF jaunākajām prognozēm mērķis ar sviras efektu palielināt Progresā mikrofinansēšanas instrumenta finansējumu piecas reizes tiks sasniegts, neraugoties uz to, ka visvairāk izmantotais finansētais instruments ir prioritārie aizdevumi. To nodrošinās galvenokārt tas, ka garantiju līgumiem sviras efekts ir lielāks nekā paredzētais.

2.3. *Finansējumam apstiprinātie un noraidītie pieteikumi*

Vairākiem pieteikuma iesniedzējiem neizdevās pabeigt pieteikšanās procedūru un saņemt Komisijas apstiprinājumu finansējumam (garantijām) no Progresā mikrofinansēšanas instrumenta. Tomēr, tāpat kā iepriekšējos gados, EIF valdē pieteikumi, visticamāk, netiks

¹⁰ Skatiet 2012. gada ziņojumu: <http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=10430&langId=en>.

¹¹ Kopumā Progresā mikrofinansēšanas instrumentam ir piešķirti EUR 104,2 miljoni, tostarp EUR 3 miljoni 2010. gadā no Eiropas Parlamenta sagatavošanas darbības.

oficiāli noraidīti, jo valdei tiek iesniegti tikai rūpīgi pārbaudīti pieteikumi. Starpposma novērtējumā tiks sīkāk analizēts, kāpēc noteikti pieteikumi netika pabeigti.

3. ĪSTENOŠANA MIKROKREDĪTU ŅĒMĒJU LĪMENĪ

Jaunākās aplēses liecina, ka līdz 2014. gada 31. martam mikrokredītus par kopējo summu EUR 182 miljoni bija saņēmuši vairāk nekā 20 000 galasaņēmēju. Galasaņēmēju skaits ir būtiski pieaudzis, tomēr tirgū vēl joprojām pastāv ievērojama neatbilstība, kas jānovērš. Pētījumā lēsts, ka galasaņēmējiem Eiropā nepiešķirtā summa, ko galasaņēmēji būtu vēlējušies saņemt, ir EUR 2,7 miljardi.

3.1. Mikroaizdevumu apjoms un galasaņēmēju skaits

Pārskata datumā bija 12 690 galasaņēmēju, no kuriem vairāki bija saņēmuši vairāk par 1 mikroaizdevumu. Precīzāk, 5942 klienti bija saņēmuši 6236 mikroaizdevumus EUR 51,6 miljonu vērtībā, ko, izmantojot finansētos instrumentus, bija tālāk aizdevuši mikrokredītu sniedzēji. Ar garantijām starpnieki varēja piedāvāt 7016 mikroaizdevumus par kopējo summu EUR 69,3 miljoni 6748 mikrokredītu ņēmējiem.

Tomēr ne katrs ieinteresētais uzņēmējs spēj veiksmīgi pieteikties mikroaizdevumam. Pēc aplēstās noraidīto pieteikumu procentuālās daļas aprēķināts, ka tikuši noraidīti gandrīz 2000 pieteikumu aizdevumiem, kuriem izmanto finansētos instrumentus.

3.2. Progresā mikrofinansēšanas instrumenta sociālā ietekme un ietekme uz nodarbinātību

Lēmumā izklāstītie Progresā mikrofinansēšanas instrumenta mērķi liecina, ka galvenais uzdevums būs iesaistīt nelabvēlīgā situācijā esošas grupas.

3.2.1. Nelabvēlīgā situācijā esošu grupu iesaiste

Dati par Progresā mikrofinansēšanas instrumenta sociālo ietekmi tiek apkopoti attiecībā uz mikrokredītu ņēmējiem un ik gadu iesniegti Komisijai. Kā liecina starpposma novērtējums, šo vērtību ziņošana nerada lielu slogu mikrokredītu sniedzējiem. Tas varētu būt sarežģītāk tiem, kuru sistēmās vēl joprojām lielā apmērā tiek izmantotas drukātas dokumentu versijas. Tādējādi, cenšoties ievērot prasību par ziņošanu attiecībā uz sociālo ietekmi, mikrokredītu sniedzēji varētu uzlabot savu pārvaldes sistēmu kopumā. Turpmāk izklāstītajos datos tomēr nav ņemti vērā visi galasaņēmēji, jo par visiem šie dati nebija pieejami.

Darbvieta radīšana, izmantojot pašnodarbinātību un jaunus uzņēmumus

Uzņēmējdarbību bieži uzskata par dzīvotspējīgu alternatīvu algotam darbam, un tā var būt spēcīgs bezdarba mazināšanas rīks. Viens no galvenajiem šķēršļiem, ar ko saskaras potenciālie uzņēmēji, ir grūtības saņemt finansējumu; šis ir viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc tika izveidots Progresā mikrofinansēšanas instruments. 2013. gada ziņojumi par sociālo situāciju apstiprina, ka ar pietiekamu finansējumu uzņēmējdarbība spēj uzplaukt un palīdzēt nelabvēlīgā situācijā esošām grupām izkļūt no bezdarba. 60% no personām, par kurām ir pieejami dati, mikroaizdevuma pieteikuma iesniegšanas brīdī bija vai nu bezdarbnieki, vai arī ekonomiski neaktīvi, kas ir daudz vairāk nekā 2012. gadā (32%). Tā kā mikrokredītu ņēmēji, kas saņem finansējumu no Progresā mikrofinansēšanas instrumenta, bieži vien nevar saņemt citu veidu finansējumu, visticamāk, tie vēl joprojām būtu bez darba, ja nebūtu saņēmuši

Progresā mikrofinansēšanas instrumenta sponsorētu mikroaizdevumu. Aptuveni 38% reģistrēto saņēmēju bija nodarbināti, gandrīz 2% neatbildēja, bet pārējie bija studenti.

Sievietes uzņēmējas

Vairāk nekā 36% no reģistrētajiem uzņēmējiem ir sievietes, kas ir nedaudz mazāk nekā iepriekšējā gadā (39%). 3 no 19 mikro kredītu sniedzējiem, kas līdz pārskata datumam bija iesnieguši datus, ziņoja, ka šogad sievietēm piešķirts procentuāli vairāk aizdevumu nekā vīriešiem. Šie mikro kredītu sniedzēji ir divas Portugāles bankas — *Millenium bcp* (50,03%) un *Banco Espírito Santo* (58%) — un Lietuvas *Siauliu Bankas* (67%). Arī deviņi citi mikro kredītu sniedzēji iesaistījuši diezgan daudz klientu sievietes (aptuveni 40% no to portfeliem veido ar sievietēm noslēgti darījumi).

Jauniešu un gados vecāku cilvēku uzņēmējdarbība

Lai gan vairums aizdevumu ņēmēju ietilpst lielākajā vecuma grupā (25–54 gadi: 84,4%), savāktie dati liecina, ka Progresā mikrofinansēšanas instruments turpina sniegt atbalstu diezgan lielai galasaņēmēju grupai (5,9% no visiem galasaņēmējiem), kurā ietilpst par 25 gadiem jaunāki cilvēki (salīdzinājumā ar 5,2% no visiem galasaņēmējiem iepriekšējā gadā). Starposma novērtējumā būs sniegts sīkāks sadalījums pēc vecuma.

Minoritāšu atbalstīšana

Informācijas par atbalstu minoritātēm vēl joprojām nav daudz vai nu tiesisku ierobežojumu, vai jautājuma konfidencialitātes dēļ. Starposma novērtējuma ietvaros paredzēts ievākt vairāk informācijas atsevišķās intervijās, kas tiks veiktas papildus aptaujām. Tomēr ir zināms, ka daži starpnieki, piemēram, *Adie Francijā* un *Mikrofond Bulgārijā*, iesaista diezgan daudz romu tautības iedzīvotāju.

Izglītība

Mikroaizdevumu ņēmējiem ir dažāda izglītība, sākot no uzņēmējiem bez formālas izglītības un beidzot ar uzņēmējiem, kas ieguvuši izglītību universitātē. Visvairāk uzņēmēju ar sākumskolas izglītību vai vispār bez formālas izglītības iesaistījuši abi mikro kredītu sniedzēji Francijā. Savukārt *BCC Mediocrati* un *Millenium bcp* ir vislielākā tādu saņēmēju proporcionālā daļa, kuriem ir pēc vidējās izglītības iegūta izglītība vai universitātē iegūta izglītība. Vislielākā uzņēmēju grupa (42,89% saskaņā ar pieejamajiem datiem) ir uzņēmēji ar pabeigtu vidējo izglītību.

Ilgspējīga ietekme

Tas, ka ir sarucis pieprasīto garantiju skaits, liecina par to, ka galasaņēmēji labāk spēj atmaksāt mikroaizdevumus. Tas liecina, ka tie vai nu turpina uzņēmējdarbību, vai ir atraduši algotu darbu. Starposma novērtējuma ietvaros veikts mikro kredītu ņēmēju apsekojums sniegs papildu informāciju par galasaņēmēju pašreizējo stāvokli.

3.2.2. Mazas summas lielai ietekmei

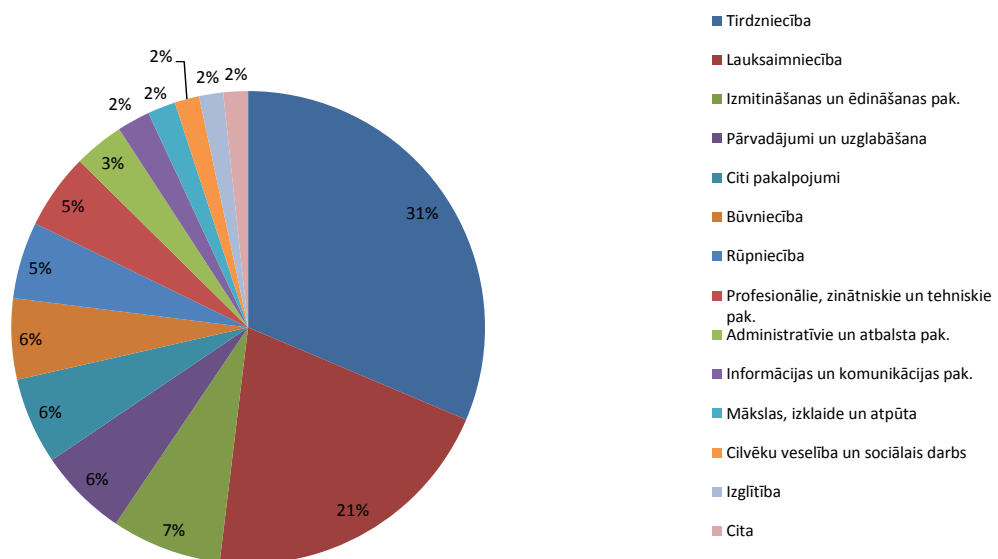
Mikrokredītu noteiktais maksimālais apjoms ir EUR 25 000. Starpposma novērtējumā tika konstatēts, ka viens starpnieks uzskata šo robežvērtību par pārāk zemu. Tomēr, kā liecina iepriekšējos gados gūtā pieredze, šī robeža reti tiek sasniegta.

30% no mikrokredītiem, kam tiek piemērotas garantijas, ir mazāki par EUR 5000, bet 40% ir robežās no EUR 5000 līdz EUR 10 000. Ir grūti skaidri konstatēt, kādas ir tendences attiecībā uz to lielumu. Piemēram, Rietumeiropā esošs MFS, kas nav banka, var izsniegt gan dažus no vismazākajiem mikroaizdevumiem (piem., *Microstart*), gan vislielākos (piem., *Qredits*). Ļoti līdzīga situācija ir arī attiecībā uz mikroaizdevumiem, kurus izsniedz, izmantojot finansētos instrumentus. 70% no tiem ir mazāki par EUR 10 000, bet 51,3% ir mazāki par EUR 5000.

3.3. Atbalstīto uzņēmēju un mikrouzņēmumu sadalījums pa nozarēm un reģioniem

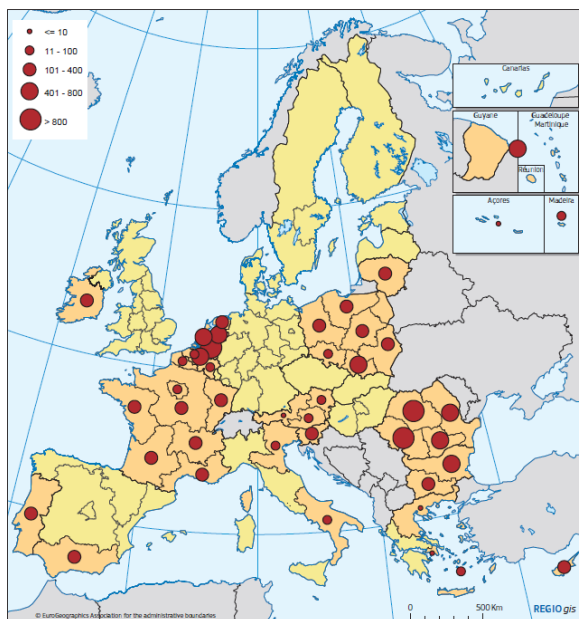
Finansēto mikrouzņēmumu sadalījums pa nozarēm

Sadalījums pa nozarēm ir gandrīz tāds pats kā 2012. gadā, vairāk nekā puse galasaņēmēju darbojas tirdzniecībā (tajā šogad darbojas par 3% vairāk galasaņēmēju nekā iepriekšējā gadā) un lauksaimniecībā (galasaņēmēju skaits samazinājies par 7%).

Finansēto mikrouzņēmumu sadalījums pa reģioniem

Kartē turpmāk tekstā norādīti 2013. gada 30. septembra dati par saņēmēju skaitu NUTS1 reģionos, un tā liecina par to, ka Progresas mikrofinansēšanas instrumentam ir labs ģeogrāfiskais tvērums. Dažās valstīs, kurās ir mikrokredītu sniedzēji, kas noslēguši līgumu Progresas mikrofinansēšanas instrumenta ietvaros, var vēl nebūt uzrādīts neviens saņēmējs, jo parasti paiet kāds laiks no līguma noslēgšanas līdz brīdim, kad starpnieks faktiski izsniedz mikroaizdevumus.

4. PAPILDINĀMĪBA UN SASKAŅOTĪBA AR CITIEM EIROPAS SAVIENĪBAS INSTRUMENTIEM

Lai labāk sasniegtu galasaņēmējus un vēl vairāk attīstītu ES mikrofinansēšanas tirgu, Progresā mikrofinansēšanas instrumenta mērķis ir radīt pievienoto vērtību, nodrošinot efektīvu saskaņošanu un viedu papildināmību ar citiem ES instrumentiem.

Visiem mikrokredītu sniedzējiem ir jāsadarbojas ar subjektiem, kas sniedz apmācības un darbaudzināšanas pakalpojumus, jo īpaši ar tiem, kam atbalstu sniedz Eiropas Sociālais fonds (ESF). Kā liecina starpposma novērtējuma provizorisks rezultāti, to ir veikuši aptuveni 50% no mikrokredītu sniedzējiem. Komisija apzinās, cik svarīgi pašnodarbinātajiem un mikrouzņēmumiem, jo īpaši tiem, kas nāk no nelabvēlīgā situācijā esošām grupām, ir uzņēmējdarbības attīstības pakalpojumi. Tāpēc tā joprojām pieprasa, lai EIF panāktu šīs būtiskās prasības izpildi.

Ar Progresā mikrofinansēšanas instrumentu vien nav iespējams pilnīgi novērst Pētījumā konstatēto neatbilstību tirgū. Komisija mudina dalībvalstis aktīvāk piedāvāt mikrofinansēšanas finanšu instrumentu valsts shēmas, jo īpaši izmantojot savus ESF resursus. Jaunā *EaSI* programma palīdzēs novērst šo nepilnību. Programmai ir trīs apakšprogrammas: “Progress”, *EURES* un “Mikrofinansēšana un sociālā uzņēmējdarbība”. Trešās apakšprogrammas ietvaros mikrofinansējumiem tiks piešķirti vismaz EUR 86 miljoni, kas tiks piešķirti Progresā mikrofinansēšanas instrumenta pasākumiem un jauniem pasākumiem, piemēram, tādiem, kas saistīti ar spēju veidošanu. Papildus šim budžetam *EaSI* trešās apakšprogrammas atbalstam tiks izmantoti arī Progresā mikrofinansēšanas instrumenta līdzekļu atmaksājumi. Atmaksājumi par Komisijas ieguldījumu kopējā finansēto instrumentu budžetā gaidāmi no 2018. gada.

Komisijas sniegtajai tehniskajai palīdzībai mikrokredītu sniedzējiem (Kopīga rīcība mikrofinansēšanas iestāžu atbalstam (*JASMINE*)) bija liela nozīme tirgus attīstībā no minētās rīcības sākuma 2008. gadā līdz 2013. gada beigām. Ņemot vērā iniciatīvas labvēlīgo ietekmi šajā nozarē un tās papildināmību ar Progresā mikrofinansēšanas instrumentu, kā arī

ieinteresēto personu lūgumus vairāk integrēt Komisijas mikrofinansēšanas pasākumus, Komisija nākotnē finansēs šāda veida pasākumus *EaSI* programmas apakšprogrammas "Progress" ietvaros. Komisija vēlas paplašināt savus pasākumus un tos pielāgot tā, lai ar tiem varētu palīdzēt novērst pašreizējās tirgus neatbilstības (piem., juridiskās konsultācijas, pielāgota apmācība).

5. SECINĀJUMI UN PERSPEKTĪVA

2013. gadā apstiprinājās prognozes, ka pēc lēna sākumposma sekos vienmērīgs galasaņēmējiem izsniegto mikroizdevumu apjoma pieaugums. Pētījums apliecināja, ka jāpaplašina mikroizdevumu ģeogrāfiskais tvērums un ka visā ES ir ievērojams neapmierinātais pieprasījums pēc mikroizdevumiem. Šis jautājums tiek risināts, 2013. gadā sākot īstenot Progres mikrofinansēšanas instrumenta pasākumus vēl trīs dalībvalstīs (Dānijā, Slovēnijā un Apvienotajā Karalistē), un 2014. gadā tos sāks īstenot vēl divās valstīs (Zviedrijā un Horvātijā).

Ir pierādīts, ka garantijas ir ļoti veiksmīgs instruments mikrofinansējuma atbalstam, un paredzams, ka to budžets tiks pilnībā izlietots līdz 2014. gada beigām. Ieviešot jaunus finanšu instrumentus 2014.–2020. gada *EaSI* ietvaros, priekšroka tiks dota garantiju piešķiršanai mikrofinansēšanas starpniekiem.

Ziņojumi par sociālo stāvokli apstiprina, ka ir palielinājusies nelabvēlīgā stāvoklī esošu grupu iesaiste Progres mikrofinansēšanas instrumenta pasākumos un ka šim instrumentam ir liela ietekme uz darbvietu radīšanu, atvieglojot piekļuvi finansējumam bezdarbniekiem un ekonomiski neaktīviem cilvēkiem.

2014. gadā tiks sākti pasākumi *EaSI* trešās apakšprogrammas ietvaros. Progres mikrofinansēšanas instrumenta ietvaros gūtās atziņas izmantotas šīs *EaSI* apakšprogrammas finanšu instrumentu izstrādē un lēmuma pieņemšanā par lielākas uzmanības pievēršanu mikrokredītu sniedzēju spēju veidošanai. Vairāk tehniskas palīdzības tiks piedāvāts arī *EaSI* pirmās apakšprogrammas ietvaros.

Progres mikrofinansēšanas instrumenta produkti, kā plānots, tiks piedāvāti līdz 2016. gadam, lai turpinātu samazināt finansējuma trūkumu ES mikrofinansēšanas tirgū. Pēc Progres mikrofinansēšanas instrumenta darbības beigām, ES pienācīgais atlikums tiks izmantots mikrofinansējumiem un sociālo uzņēmumu atbalstam *EaSI* ietvaros.